

Gemeenteraad

Zitting van 1 september 2020
Programma - Duurzaam Beleefbaar Toerisme

2020_RAAD_00036 - Toekomstvisie Giethoorn - 'Het is eigenlijk een vreemd dorp' - besluitvormen

Overlegd met

Ger Lindeman, Henk van Voornveld, Gerben Klaren, Petra van der Ploeg

Portefeuillehouder

B. Harmsma

Samenvatting

Het voorstel is om de *Toekomstvisie Giethoorn* vast te stellen. De toekomstvisie is een gezamenlijk product van 't Gieters Belang (GB), Giethoorn Onderneemt (GO) en de gemeente Steenwijkerland en het resultaat van een intensief participatieproces met bewoners, ondernemers en andere gebiedspartners. Bij de start van dit participatieproces zijn we begonnen met het besef dat we de toekomst niet kunnen voorspellen – maar wél weten wat we van waarde vinden. Deze waarden vormen de basis voor de toekomstvisie.

De *Toekomstvisie Giethoorn* hebben we samengevat in vier overkoepelende thema's en uitgewerkt in negen deelgebieden. Per deelgebied beschrijven we wat de te realiseren doelen en kwaliteiten zijn én de ruimte voor initiatieven. Uitgangspunt is dat elk initiatief, groot of klein, past bij de schaal en het karakter van het betreffende deelgebied en bovenal bijdraagt aan versterking van de kwaliteit en eigenheid van Giethoorn.

Beschrijving

Inleiding

't Gieters Belang (GB), Giethoorn Onderneemt (GO) en de gemeente Steenwijkerland werken samen in de "gebiedsgerichte aanpak Giethoorn". Eén van de werkgroepen binnen deze gebiedsgerichte aanpak is de werkgroep visie, waarin vertegenwoordigers van de drie partijen samen werkten aan de *Toekomstvisie Giethoorn*.

Vanaf het voorjaar van 2019 is de werkgroep visie een participatieproces gestart met bewoners, ondernemers en andere gebiedspartners. In verschillende schetssessies (in april) en inloopmomenten in het Kulturhus (elke maandagmiddag, woensdagavond en vrijdagmiddag, vanaf de schetssessies in april tot begin juni) - waar een ieder welkom was met informatie, vragen, ideeën etc. - is veel waardevols 'opgehaald'. Dit alles is samengevat, op onderdelen nader uitgewerkt en begin oktober gepresenteerd aan het dorp. Met de uitkomsten van de presentatie volgde nog een slag in concretisering/uitwerking tot een concept *Toekomstvisie Giethoorn*.

Half februari 2020 is de concept toekomstvisie ter inzage gelegd. Naar aanleiding daarvan hebben we 35 reacties ontvangen die op onderdelen nog tot aanscherping en/of verbetering van de toekomstvisie hebben geleid. Eind mei, na enige vertraging vanwege de coronacrisis, heeft de werkgroep de toekomstvisie aangeboden aan de stuurgroep Giethoorn. Deze heeft de toekomstvisie vervolgens aangeboden aan het college ter uiteindelijke besluitvorming door uw raad. Voorstel is nu om de toekomstvisie – met inachtneming van de inspraakreacties - vast te stellen. Tevens wordt voorgesteld de in de toekomstvisie per deelgebied opgenomen spelregels vast te stellen als beleid voor initiatieven in Giethoorn.

Inhoud

Bij de start van het participatieproces zijn we begonnen met het besef dat we de toekomst niet kunnen voorspellen – maar wél weten wat we van waarde vinden. Weten wat we willen behouden, willen versterken en weten waar we ruimte voor willen maken.

De basis voor de toekomstvisie is ons gezamenlijk belang:

- dat Giethoorn een prettige plek blijft om samen te leven (samen te wonen, werken, ondernemen, ontspannen, ...);
- het behouden – en waar mogelijk versterken – van de kwaliteiten van dit bijzondere dorp is daar vanzelfsprekend onderdeel van;
- evenals het vitaal houden van het dorp; we hebben ruimte nodig om mee te kunnen groeien met nieuwe wensen, moeten de kans krijgen om ons aan te passen, om Giethoorn ook in de toekomst vitaal te houden.

De toekomstvisie hebben we samengevat in vier overkoepelende thema's:

1. De lokale gemeenschap op 1;
2. Water verbindt;
3. "Het is eigenlijk een vreemd dorp";
4. Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid.

Op basis van ruimtelijke- en functionele verschillen hebben we Giethoorn verdeeld in verschillende deelgebieden (afbeelding zie pagina 31 van de Toekomstvisie). Per deelgebied beschrijven we wat de te realiseren doelen en kwaliteiten zijn én de ruimte voor initiatieven. Uitgangspunt is dat elk initiatief, groot of klein, past bij de schaal en het karakter van het betreffende deelgebied en bovenal bijdraagt aan versterking van de kwaliteit en eigenheid van Giethoorn.

Corona

De Corona-crisis heeft beperkt effect gehad op inhoud en proces.

De inloophmomenten hebben tijdens de terinzagelegging van de visie zoals gepland doorgang gevonden. Omdat de laatste dagen van de terinzagelegging samenvielen met de 'lock-down' is in de stuurgroep besloten de termijn enkele weken te verlengen; in plaats van tot 18 maart is tot 1 april de mogelijkheid geboden om te reageren op de visie. Hiermee hebben we enige vertraging opgelopen in de planning.

Verder is de tekst van de toekomstvisie nagelopen en op enkele onderdelen gewijzigd. De toekomstvisie is hierbij op inhoud overeind gebleven. Dit heeft te maken met het feit dat de toekomstvisie een stevige basis heeft: de toekomstvisie is gebaseerd op gezamenlijke belangen en gedeelde waarden – niet op prognoses en aannames. Dit maakt dat de toekomstvisie ook in deze (economisch) onzekere Corona-tijd z'n geldigheid behoudt en kan bijdragen aan het op een toekomstbestendige manier weer opbouwen van de economische activiteit in Giethoorn.

Voorstel

Voorgesteld wordt om:

1. Kennis te nemen van de inspraaknotitie (bijlage 1) naar aanleiding van de terinzagelegging van de *Toekomstvisie Giethoorn*.
2. De *Toekomstvisie Giethoorn* (bijlage 2) vast te stellen.
3. De in de *Toekomstvisie Giethoorn* per deelgebied opgenomen spelregels vast te stellen als gemeentelijk beleid voor initiatieven binnen het werkingsgebied van de visie.

Argumenten

Argumenten besispunt 1:

1. De inspraaknotitie geeft een goed beeld van de uiteenlopende belangen in Giethoorn en de belangrijkste discussiepunten in (de laatste fase van) het participatieproces.

Argumenten besispunt 2:

1. De toekomstvisie biedt een gezamenlijk opgesteld en gedragen kader waarmee we richting kunnen geven aan de vele initiatieven in Giethoorn en zo komen tot een samenhangende, kwalitatieve ontwikkeling van het dorp.
2. De toekomstvisie heeft een stevige basis: de toekomstvisie is gebaseerd op gezamenlijke belangen en gedeelde waarden – niet op prognoses en aannames. Dit maakt dat de toekomstvisie ook in deze (economisch) onzekere tijd z'n geldigheid behoudt en kan bijdragen aan het op een toekomstbestendige manier weer opbouwen van de economische activiteit in Giethoorn.
3. De toekomstvisie draagt bij aan versterking van de kwaliteit en eigenheid van Giethoorn.
4. De *Toekomstvisie Giethoorn* geeft nadere uitwerking aan het doel van onze omgevingsvisie *Waardevast landschap* (2017): "Doel van de omgevingsvisie is de leefbaarheid en de economische kracht van onze gemeente te vergroten door de omgevingskwaliteiten van de gemeente te behouden en te versterken."
5. De *Toekomstvisie Giethoorn* geeft nadere uitwerking aan opgaven die in onze omgevingsvisie *Waardevast landschap* zijn benoemd. Denk aan opgaven als "meer hoogwaardige verblijfsrecreatie", "meer plek voor waterrecreatie", "leefbaarheid krijgt prioriteit" en de "aantrekkingskracht van Giethoorn zorgvuldig benutten".
6. De *Toekomstvisie Giethoorn* sluit aan bij de visie Recreatie en toerisme.

Argumenten besispunt 3:

1. Om de kaders in de toekomstvisie handen en voeten te geven, is het nodig deze te verankeren in het gemeentelijk beleid. Door de spelregels expliciet vast te leggen als gemeentelijk beleid voor toekomstige ontwikkelingen wordt dit geregeld.
2. Dit besispunt maakt dat de in de visie opgenomen spelregels als toetsingskader voor nieuwe initiatieven kunnen dienen.

Kanttekeningen en risico's

1. Bij de totstandkoming van de toekomstvisie zijn we op onderdelen tot uitgangspunten gekomen die afwijken van het huidige gemeentelijk beleid. Het betreft de volgende onderdelen:

- B&B's: in de toekomstvisie is voorgesteld het aantal slaapplekken per B&B van 10 naar 4 terug te brengen en als voorwaarde te stellen dat het parkeren op particulier terrein opgelost dient te worden. Deze randvoorwaarden zijn anders dan in het geldende bestemmingsplan geformuleerd. Totdat het bestemmingsplan is gewijzigd kan bij het toetsen van aanvragen door middel van een strikte toetsing aan het criterium dat sprake moet zijn van een leefbare woonomgeving invulling worden gegeven aan de striktere randvoorwaarden in de visie. Deze wijziging vloeit voort uit de ervaren druk van toerisme op Giethoorn. Of deze wijziging ook moet gaan gelden voor de overige kernen in Steenwijkerland, is een keuze die gemaakt kan worden bij het opstellen van het Omgevingsplan.
- Woningssplitsing: in de toekomstvisie is voorgesteld om - anders dan in het geldende bestemmingsplan - niet de inhoudsmaat van het te splitsen pand voorop te stellen (splitsen mag vanaf een inhoud van 600 m³), maar de vraag of het toevoegen van een woning volkshuisvestelijk past. Onderdeel van het voorstel is dat na splitsing sprake moet zijn van een

minimaal woonoppervlak van 100 m² per woning (met dit woonoppervlak wordt verblijfsgebied bedoeld, minimaal hoog genoeg om te staan). Om aanvragen voor woningsplitsing op deze wijze te toetsen is aanpassing van het planologische regime noodzakelijk. Of deze wijziging ook moet gaan gelden voor de overige kernen in Steenwijkerland, is een keuze die gemaakt kan worden bij het opstellen van het Omgevingsplan.

- Woonfunctie voorhuis: in de toekomstvisie is voorgesteld binnen het beschermd dorpsgezicht in te zetten op behoud van de woonfunctie van het voorhuis (ander gebruik brengt vaak wijzigingen in erfinrichting (verstening van eerder groene tuinen) en uitstraling met zich mee (o.a. door reclame-uitingen). Deze formulering is niet dezelfde als de randvoorwaarde in het geldende bestemmingsplan. Die luidt dat de woonfunctie in overwegende mate moet worden gehandhaafd en de verschijningsvorm als woning niet wezenlijk wordt aangetast. Voorgesteld wordt deze voorwaarde zo te interpreteren dat daarvan geen sprake meer is wanneer een nevenactiviteit wordt toegestaan in het voorhuis.

2. De toekomstvisie kijkt op een onderdeel af van het advies van de werkgroep verblijven en overnachten, een van de andere werkgroepen binnen de gebiedsgerichte aanpak Giethoorn. Het betreft het punt van het verruimen van de mogelijkheden voor B&B's in vrijstaande bijgebouwen (voor het volledige advies van de werkgroep verblijven en overnachten, zie bijlage 3). De vertegenwoordigers van GO en GB hebben geadviseerd ruimte te bieden voor B&B's in vrijstaande bijgebouwen. Dit is verwoord in het advies van de werkgroep. Van de zijde van de gemeente is echter besloten dat wijzigen van het gemeentelijk beleid op dit punt niet wenselijk is. In alle kernen van de gemeente Steenwijkerland geldt het uitgangspunt dat aan B&B's in vrijstaande bijgebouwen geen medewerking wordt verleend. Ook in Giethoorn is dat het geval. Alleen voor het buitengebied is een uitzondering gemaakt. De aanleiding voor dit beleid was ook in 2011 al de situatie in Giethoorn. Er is geen aanleiding om nu tot een verruiming van dit beleid te komen. Bovendien blijkt uit verschillende reacties van insprekers en andere reacties in het participatieproces dat een aanzienlijk deel van het dorp het bieden van meer ruimte voor het vestigen van B&B's onwenselijk vindt.

3. Tijdens het participatieproces bleek dat er op dit moment in Giethoorn niet of nauwelijks draagvlak is voor twee onderdelen uit onze omgevingsvisie *Waardevast landschap*:

- het ruimhartig toestaan van nieuwe functies op erven in het buitengebied [in de omgeving van Giethoorn]; en
- grootschalige nieuwe initiatieven voor verblijfsrecreatie in de zogenaamde gele gebieden, "met name bij Giethoorn (ten noorden van Bodelaake)".

Voorstel is om deze onderdelen in het kader van de komende actualisatie van onze omgevingsvisie tegen het licht te houden. Dit kan betekenen dat in het buitengebied van de gemeente Steenwijkerland bij de actualisatie van onze omgevingsvisie gebiedsgericht verschillende keuzes kunnen worden gemaakt.

4. Last but not least: het vertrouwen tussen de verschillende partijen (bewoners, ondernemers en gemeente) is de afgelopen jaren vaak broos gebleken. Het is daarom van groot belang de gezamenlijk geformuleerde kaders voor een leefbaar en economisch succesvol Giethoorn zorgvuldig toe te passen. Dit betekent ook bijzondere aandacht voor het gebruik van de toekomstvisie als paraplu voor gemeentelijke projecten en initiatieven in Giethoorn.

Duurzaamheid en social return

De *Toekomstvisie Giethoorn* draagt bij aan een duurzame en toekomstbestendige ontwikkeling van Giethoorn. Dit uit zich vooral in één van de vier overkoepelende thema's in de toekomstvisie: de balans tussen leefbaarheid, economie en ecologie, of, met andere woorden people, profit, planet: de drie elementen die in harmonie moeten zijn voor een duurzame ontwikkeling.

Financiële toelichting

De *Toekomstvisie Giethoorn* omvat diverse opgaven voor de komende jaren. Niet alles kan tegelijk en direct uitgevoerd worden. Het tempo van uitvoering is mede afhankelijk van de beschikbare middelen (financiën en personele capaciteit). Dit vraagt inzet van bewoners en ondernemers, maar zeker ook (financiële) inzet van de gemeente. De visie zelf is niet vertaald in inzet van financiële middelen. Het uitvoeringsprogramma dat momenteel in voorbereiding is gaat gepaard met een financiële vertaling. Op dat moment kan worden bepaald voor welke onderdelen wanneer financiële ruimte kan worden geboden.

Participatie en communicatie

De toekomstvisie is een gezamenlijk product van 't Gieters Belang (GB), Giethoorn Onderneemt (GO) en de gemeente Steenwijkerland en het resultaat van een intensief participatieproces met bewoners, ondernemers en andere gebiedspartners, zoals beschreven in de inleiding.

Na vaststelling van de toekomstvisie door de gemeenteraad communiceren we via de gebruikelijke kanalen:

- persbericht,
- de gemeentelijke website, social media en de websites van GO en GB,
- papieren exemplaren in het Kulturhus en gemeentehuis,
- een infographic.

Onderdelen van de visie vragen nog om een nadere uitwerking. Hierbij worden de bewoners, ondernemers en andere gebiedspartners actief betrokken.

Uitvoering en planning

Na vaststelling door uw gemeenteraad gebruiken we de *Toekomstvisie Giethoorn* als toetsingskader voor initiatieven in Giethoorn die niet passen binnen het geldende bestemmingsplan. De toekomstvisie bevat niet alleen spelregels voor de ontwikkelingsruimte van individuen en ondernemers, maar beschrijft ook een aantal wenselijke ontwikkelingen. Bijvoorbeeld op het gebied van verkeer en parkeren, voor de toekomstige invulling van de Gieterse Polder of ontwikkelingen in het 'centrum'. Deze onderdelen vragen nog om een nadere uitwerking en worden in die hoedanigheid opgenomen in het uitvoeringsprogramma (zie onder het kopje Financiële toelichting). Dit uitvoeringsprogramma zullen we te zijner tijd/op korte termijn met u delen.

Sommige ambities of wensen laten zich moeilijk op korte termijn realiseren. Uitvoering geven aan deze ambities kan echter zo'n meerwaarde hebben voor Giethoorn dat ervoor gekozen is ook deze – lange termijn – wensen op te nemen in de visie. Dit biedt de mogelijkheid huidige- en toekomstige ontwikkelingen af te stemmen op deze ambities; de ontwikkelingen op korte termijn kunnen bijdragen aan het realiseren van de wensen en mogen de ambities niet frustreren of onmogelijk maken.

Tenslotte: de visie is geen blauwdruk, maar een richtinggevend document voor de toekomstige ontwikkeling. Binnen het raamwerk van de visie moet voldoende flexibiliteit zijn om in te kunnen spelen op de behoeftes van het moment. Periodiek bekijken we dan ook of de toekomstvisie nog actueel is of wellicht moet worden bijgesteld.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Beslispunt 1

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de inspraaknotitie (bijlage 1) naar aanleiding van de terinzagelegging van de *Toekomstvisie Giethoorn*.
2. De *Toekomstvisie Giethoorn* (bijlage 2) vast te stellen.
3. De in de *Toekomstvisie Giethoorn* per deelgebied opgenomen spelregels vast te stellen als gemeentelijk beleid voor initiatieven binnen het werkingsgebied van de visie.